

Raadsvoorstel

Opsteller

Reintjes, Vincent

Vergadering van

16 januari 2024

Kenmerk

Z/23/065026 / D/23/127456

Portefeuillehouder

Ad de Regt

Portefeuille

Openbare Ruimte/IBOR

Onderwerp

Startnotitie Herijking openbare ruimte

Samenvatting

Door de startnotitie 'Herijking Openbare Ruimte' vast te stellen geeft u het college opdracht om de beschreven route en inspanningen uit te voeren om daarmee de ambitie en doelen van de herijking te bereiken. Het belangrijkste gevolg is dat uiterlijk eind 2025 de herijking is afgerond en de raad dan mag verwachten dat zij het stuur van de openbare ruimte weer in handen heeft. Dat betekent dat voor de raad de beleids- en beheerkeuzes in de openbare ruimte transparant zijn, de openbare ruimte betaalbaar is, de risico's van gekozen beleid en beheer inzichtelijk zijn en dat er een organisatieplan ligt die afgestemd is op de uitkomsten van de herijking.

Gevraagd besluit

1. De startnotitie 'Herijking Openbare Ruimte' vast te stellen.

Inleiding

De afgelopen jaren is het beleid en beheer van de openbare ruimte regelmatig onderwerp geweest van de bestuurlijke agenda. Zo heeft er in de periode van 2017 tot heden o.a. een strategische heroriëntatie plaatsgevonden, is er een rekenkameronderzoek kapitaalgoederen geweest en heeft de raad meermaals, middels moties, aangegeven GRIP op de openbare ruimte te willen krijgen.

Mede hierom heeft de openbare ruimte een aanzienlijk aandeel in het coalitieakkoord 2023 - 2026 (CWP) gekregen. Daarin is de doelstelling opgenomen om het beleid en beheer van de openbare ruimte in deze coalitieperiode te herijken. In navolging van deze opgave is er in 2023 door RHDHV een extern advies geschreven over de te volgen route om de herijkingsopgave helderder te krijgen en de bijbehorende inspanningen in beeld te brengen. In de bijlage van dit raadsvoorstel vindt u deze terug.

Met het advies in de hand zijn de ambitie en resultaten voor de herijking verder aangescherpt en is dit verwerkt in de startnotitie 'herijking openbare ruimte' die nu voorligt.

Het programma Herijking Openbare Ruimte heeft als kernambitie dat 'de gemeente Woerden kan zorgdragen voor een voorspelbare en betaalbare openbare ruimte'. Om dat te kunnen bereiken zullen de volgende doelen met het programma bereikt moeten worden:

-
- **Transparant beleid en beheer openbare ruimte**

- antwoord op: initiatiefvoorstel 'Grip op IBOR' -> keuzes transparant maken
- **Betaalbare openbare ruimte**
 - antwoord op: ambitie Collegewerkprogramma -> sober en doelmatig
- **Bestendig beheer openbare ruimte**
 - antwoord op: rekenkameronderzoek en advies -> risico's in beeld brengen en bewust kiezen en accepteren
- **Organisatie openbare ruimte**
 - antwoord op: huis op orde -> organisatie in balans met de opgaven

Het college wil hiermee voldoen aan de behoefte van de raad om het 'stuur' van de openbare ruimte weer in handen te krijgen. Zoals u wellicht opmerkt gaat het programma herijking en de producten die hieruit voortvloeien verder dan alleen het opstellen van 'beheerplannen' (term in startnotitie: instandhoudingsplan (IHP) en ook verder dan de verwachting die tot dusver binnen de raad leeft.

De raad krijgt een belangrijk aandeel in de herijking. Wij bespreken in sessies met u de bestaande beleidskeuzes en ambities en wat deze betekenen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de middelen die daarvoor nu en op de langere termijn nodig zijn. Wij zullen dit helder aan u voorleggen in termen van: kerntaken, wettelijke verplichtingen en bestendig beheer (TCO). We spreken hier over de opgave: 'wat' er moet gebeuren.

Vervolgens willen wij met u vaststellen 'hoe' wij dit gaan bereiken. Daarbij hebben wij er behoefte aan dat u als raad richting geeft aan de kaders die wij, als onderdeel van de herijking, gaan opstellen. Deze kaders geven een concrete plaats aan de beleidsambities en beleidsdoelen binnen het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Denk hierbij aan de: kwaliteit van onderhoud (IBOR), ecologie, klimaatadaptatie, klimaatmitigatie, eigen beheer, areaal reductie, energietransitie enz. De uitkomsten worden vastgelegd in een zogenoemde 'ambitie en doelennota openbare ruimte'.

Op basis van deze nota ontwikkelen wij een zogenoemde concept 'bedrijfswaardenmatrix', die de risico's en kansen voor de organisatie duidelijk en objectief weergeeft. Hiertoe organiseren we één of meerdere risicosessie(s) met u, waarin we uw visie op risicobereidheid in relatie tot de verschillende bedrijfswaarden bespreken. De uitkomsten van deze sessie(s) gebruiken we om de bedrijfswaardenmatrix en het bijbehorende risicokader definitief te maken en eventueel ook om de 'ambitie en doelennota' bij te stellen.

Zowel de ambitie en doelennota als de bedrijfswaardenmatrix zijn een raadsbevoegdheid en zullen daarom ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

De vastgestelde ambitie en doelennota en bedrijfswaardenmatrix vormen het vertrekpunt voor het opstellen van het strategisch assetmanagement plan (hierna SAMP). Dit SAMP vormt uiteindelijk de kern van de assetmanagementstrategie van de organisatie. Het SAMP legt uit hoe de doelstellingen van zowel assetmanagement als de organisatie met elkaar verbonden zijn en welke strategieën en beleidsmaatregelen we inzetten om deze doelstellingen te behalen. Dit SAMP, met daarin de mede door u geformuleerde ambities, doelen en risico's, wordt uiteindelijk ter besluitvorming voorgelegd aan het college. De raad wordt hierover middels een raadsinformatiebrief (hierna RIB) geïnformeerd.

Zodra de producten zijn afgerond kan daarmee transparant(er) gewerkt worden en zal voortaan beter met de raad over doelstellingsresultaten worden gecommuniceerd. Daarop kan ook effectief en tijdig door de raad worden bijgestuurd.

Om het resultaat van de herijking waar te kunnen maken zal tijdens de herijking ook worden gekeken of de mensen op de juiste plek zitten. Dit om te beoordelen in hoeverre de doelen en opgaven met de huidige organisatie openbare ruimte haalbaar zijn en wat er anders moet en/of eventueel nog nodig is om het haalbaar te maken. Het resultaat hiervan is een organisatieplan beleid en beheer openbare ruimte dat als advies aan de directie zal worden aangeboden.

Door de startnotitie 'Herijking Openbare Ruimte' vast te stellen geeft u het college opdracht om de beschreven route en inspanningen uit te voeren om daarmee de ambitie en doelen van de herijking te bereiken.

Participatieproces

Na goedkeuring van de startnotitie voorzien wij een proces waarin we, vergelijkbaar als bij de MAG (Maatschappelijke agenda), u willen betrekken om de nodige richting te geven aan de herijking. Hiervoor nodigen wij de raad uit om deel te nemen aan één of meerdere interviewsessies, waarvan de eerste in maart 2024 zal plaatsvinden. De sessies vormen samen een iteratief proces waarin we stapsgewijs willen komen tot de voor ons benodigde inzichten en richting en daarbij ook gaandeweg willen evalueren en bijsturen. Na de interviewsessie(s) t.b.v. de ambitie en doelennota volgen de sessie(s) voor het uitwerken van de bedrijfswaardenmatrix. Het is daarom van belang dat de afvaardiging vanuit de raad bestaat uit vaste 'ankerpunten' ofwel: raadsleden die blijvend afvaardigd worden in de verschillende sessies.

Wat willen we bereiken

De ambitie van deze herijking is dat de gemeente Woerden kan zorgdragen voor een voorspelbare en betaalbare openbare ruimte. Daarmee geven wij de raad het spreekwoordelijke 'stuur' in handen en zal zij grip hebben op de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen

Hiervoor gaan we de inspanningen uit de startnotitie 'Herijking Openbare Ruimte' doorlopen.

Argumenten

1. *Het doorlopen van de herijking is nodig om te bereiken dat de gemeenteraad voldoende en de juiste sturingsmogelijkheden krijgt op het beleid en beheer van de openbare ruimte, waarmee zij dan kan zorgdragen voor een voorspelbare en betaalbare openbare ruimte.*

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1. *Integrale afstemming*

Vrijwel gelijktijdig met programma 'Herijking Openbare Ruimte' zal ook het project 'Integrale Visie Openbare Ruimte' worden uitgevoerd. Dat project heeft een belangrijk raakvlak met de herijking. Tijdens de herijking zal daarom nauw opgetrokken worden met de beleidsadviseurs van dit project. Uitgangspunt daarbij is dat beide ontwikkelingen complementair aan elkaar zijn. Ofwel: elkaar versterken.

Beide ontwikkelingen hebben een gelijk vertrekpunt maar een andere nuance:

- Binnen de **herijking** ligt de nadruk op de instandhouding van bestaande functies in de openbare ruimte, kosten efficiëntie en de beheersing van risico's;
- Binnen de **integrale visie** ligt de nadruk meer op de inrichting van de totale openbare ruimte én het anticiperen op veranderende behoeftes, beleid en ambities;

Hoewel de nuances verschillen is de uitkomst van de één voor beide ontwikkelingen zeer relevant. De beoogde samenwerking heeft daarbij twee grote voordelen. Enerzijds maken we gebruik van elkaars kennis en worden er geen zaken dubbel gedaan. Anderzijds worden de producten uit beide ontwikkelingen gedragen door zowel beleidsmedewerkers als medewerkers uit de beheerorganisatie.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Voor de herijking openbare ruimte zijn in het coalitieakkoord (CWP 2023-2026) middelen ter beschikking gesteld onder de noemer 'frictiekosten' openbare ruimte en in programma 2 van de begroting opgenomen. Een deel hiervan wordt ingezet voor de inhuur van een programmamanager en ondersteuningstaken. Het programma heeft dan ook geen extra begrotingsconsequenties.

Communicatie

Tijdens de uitvoering van het programma zal de raad tenminste tweemaal een raadsvoorstel ontvangen. Daarnaast ontvangt de raad op verschillende momenten raadsinformatiebrieven. Zo zal de raad tijdens het gehele programma Herijking Openbare Ruimte op de hoogte gehouden worden van de voortgang en resultaten.

Over het communiceren met inwoners, belangenorganisaties en partners over de herijking of eventuele gevolgen voor het beheer in de openbare ruimte kan in deze fase van het programma nog geen uitspraak gedaan worden. Dit zal later in het programma bekeken worden.

Vervolgproces

Na het vaststellen van deze startnotitie zal direct worden gestart met de afronding van het programmaplan. Zodra hierin de uitvoeringsplanning helder is zal dit middels een RIB met de raad gedeeld worden. Deze mag u uiterlijk eind februari 2024 verwachten. Dat betekent ook dat ergens in maart de eerste klankbordsessies met de raad gevoerd kunnen gaan worden. Het hoe, wat en wanneer wordt duidelijk a.d.h.v. de planning die u via de eerder genoemde RIB ontvangt. In de tussentijd staat de herijking niet stil. Zo wordt parallel aan de start van het programmaplan de Stuurgroep en het Ontwikkelteam opgestart en na de jaarwisseling zijn de eerste werkgroepen gestart met de uitvoering van inhoudelijke opgaven.

Bevoegdheid raad

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet en of regelgeving; Gemeentewet artikel 108 in samenhang met artikel 147.

Bijlagen

D/23/129414: Startnotitie Herijking Openbare Ruimte

D/24/129226: Extern advies RHDHV BI8407
